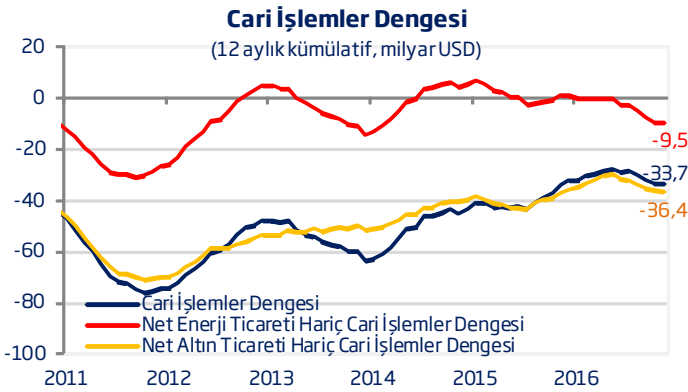

Cari açık beklentilerin altında...

Cari açık Kasım'da 2015 yılının aynı ayına kıyasla nispeten yatay bir seyir izleyerek 2,3 milyar USD ile piyasa beklentilerinin altında gerçekleşmiştir.

Yılın ilk 11 ayında ise cari açık yıllık bazda %5 oranında genişleyerek 28,6 milyar USD olmuştur. 12 aylık kümülatif verilere göre açık 33,7 milyar USD ile son bir yılın en yüksek seviyesine çıkmıştır. Net enerji ticareti hariç tutulduğunda 2015 sonu itibarıyla 1 milyar USD fazla veren cari dengenin Kasım sonunda 9,5 milyar USD açık vermesi dikkat çekmiştir. Böylece, enerji hariç kümülatif cari açık Şubat 2014'ten bu yana en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

Dış ticaret açığında daralma...

Ödemeler dengesi verilerine göre, özellikle ihracattaki artışın etkisiyle dış ticaret açığı Kasım ayında yıllık bazda %6,4 azalarak cari açığı olumlu yönde etkilemiştir. Bu gelişimde altın ihracatındaki 524 milyon USD'lik artış belirleyici olmuştur. Nitekim net altın ticareti hariç tutulduğunda cari açığın Kasım'da yıllık bazda %14,4 oranında genişlediği görülmektedir.

2016 yılı genelinde zayıf bir seyir izleyen turizm gelirleri 1,3 milyar USD ile son 9 yılın en zayıf Kasım ayı performansını sergilemiştir. Turizm gelirlerinin yanı sıra taşımacılık gibi diğer gelirlerdeki gerilemenin de etkisiyle toplam hizmetler

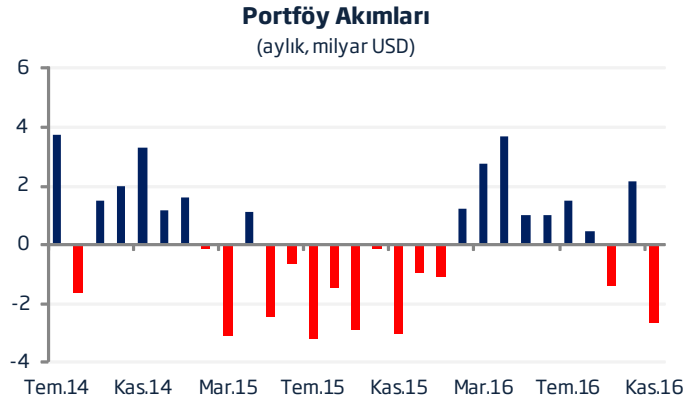
dengesi bir önceki yıla kıyasla 292 milyon USD tutarında düşüş kaydetmiştir. Böylece hizmetler dengesindeki bozulma dış ticaretteki iyileşmenin cari açık üzerindeki olumlu etkisini ortadan kaldırmıştır.

İlk on bir ayda doğrudan yatırımlarda 6,1 milyar USD'lik sermaye girişi...

Kasım ayında doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net sermaye girişi 444 milyon USD olmuştur. Ağustos ayından itibaren ivme kaybeden doğrudan yatırımlar Ocak-Kasım döneminde yıllık bazda %42,6 azalarak 6,1 milyar USD düzeyinde gerçekleşmiştir.

Portföy yatırımlarında dalgalı seyir devam ediyor.

Portföy yatırımlarının 2016 yılında dalgalı bir görünüm sergilediği izlenmektedir. Kasım'da portföy yatırımlarında 2,7 milyar USD ile 2016 yılının en yüksek sermaye çıkışı yaşanmıştır.

Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, Kasım ayında yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 504 milyon USD, devlet iç borçlanma senetleri piyasasında da 1,8 milyar USD net satım yaptıkları görülmektedir. Bankalar yurt dışı tahvil ve bono ihraçları ile ilgili olarak 513 milyon USD tutarında net geri ödemede bulunurken, diğer sektörler 500 milyon USD net borçlanma gerçekleştirmiştir.

Türkiye'ye Net Sermaye Girişlerinin Dağılımı

(12 aylık kümülatif, milyon USD)

	Sermaye Girişlerinin Dağılımı (%)	
	Aralık 2015	Kasım 2016
Cari İşlemler Dengesi	-32.278	-33.651
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	20.447	34.783
-Doğrudan Yatırımlar	11.972	7.479
-Portföy Yatırımları	-15.719	7.311
-Diğer Yatırımlar	14.893	12.687
-Net Hata ve Noksan	9.322	7.298
-Diğer	-21	8
Rezervler⁽¹⁾	11.831	-1.132

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını ifade etmektedir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Diğer yatırımlar...

Kasım'da diğer yatırımlar kaleminde 1 milyar USD tutarında net sermaye girişi kaydedilmiştir. Bu gelişmede özellikle yurt dışı bankaların yurt içi bankalardaki mevduatını artırması rol oynamıştır. Bankalar ve diğer sektörler bu dönemde yurt dışından sırasıyla 125 ve 669 milyon USD tutarında net kaynak sağlamıştır. Bununla birlikte, uzun vadeli borç çevirme

oranlarındaki gerileme devam etmiştir. 12 aylık kümülatif verilere göre, uzun vadeli borç çevirme oranı bankacılık sektöründe %111, bankacılık dışı sektörlerde %158'e inmiştir.

Net hata ve noksan...

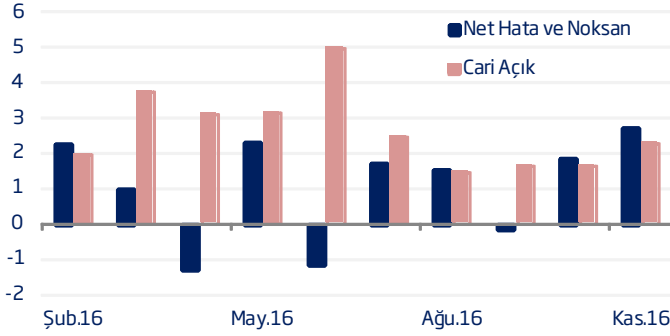
Kasım ayında net hata ve noksan kaleminde 2,7 milyar USD tutarında sermaye girişi kaydedilmiştir. Bu tutarın aylık cari açığın üzerinde gerçekleşmesi ön plana çıkan bir gelişme olmuştur. Aynı dönemde rezerv varlıklar da 788 milyon USD tutarında azalarak cari açığın finansmanına katkı sağlamıştır.

Beklentiler...

Geçici verilere göre Aralık ayında ihracatın yıllık bazda %10'a yakın oranda artması, dış ticaretin cari açık üzerinde olumlu yönde etkide bulunabileceğine işaret etmektedir. Buna karşın, özellikle turizm gelirlerindeki zayıf performansın etkisiyle hizmetler dengesinde gözlenen bozulmanın bu etkiyi sınırlandırabileceğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, cari açığın Aralık'ta 4,5 milyar USD düzeyinde gerçekleşeceğini ve 2016 yılında 33 milyar USD olacağını öngörüyoruz.

Net Hata ve Noksan* ve Cari Açık

(milyar USD)

(*) Pozitif değerler sermaye girişini göstermektedir.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Kasım 2016	Ocak - Kasım 2015	Ocak - Kasım 2016	% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-2.268	-27.211	-28.584	5,0	-33.651
Dış Ticaret Dengesi	-2.888	-43.067	-36.674	-14,8	-41.721
Hizmetler Dengesi	1.002	23.550	14.868	-36,9	15.470
Seyahat (net)	955	20.558	13.344	-35,1	14.034
Birincil Gelir Dengesi	-476	-8.792	-8.078	-8,1	-8.924
İkincil Gelir Dengesi	94	1.098	1.300	18,4	1.524
Sermaye Hesabı	0	-6	23	-	8
Finans Hesabı	457	-15.562	-18.930	21,6	-26.345
Doğrudan Yatırımlar (net)	-444	-10.558	-6.065	-42,6	-7.479
Portföy Yatırımları (net)	2.693	14.739	-8.291	-	-7.311
Net Varlık Edinimi	401	7.001	16	-99,8	-856
Net Yükümlülük Oluşumu	-2.292	-7.738	8.307	-	6.455
Hisse Senetleri	-504	-1.978	705	-	288
Borç Senetleri	-1.788	-5.760	7.602	-	6.167
Diğer Yatırımlar (net)	-1.004	-14.559	-12.353	-15,2	-12.687
Efektif ve Mevduatlar	-306	1.507	-1.917	-	-1.163
Net Varlık Edinimi	825	14.301	2.758	-80,7	3.605
Net Yükümlülük Oluşumu	1.131	12.794	4.675	-63,5	4.768
Merkez Bankası	-18	-877	-460	-47,5	-499
Bankalar	1.149	13.671	5.135	-62,4	5.267
Yurt Dışı Bankalar	1.224	9.785	4.805	-50,9	4.962
Yabancı Para	1.160	5.127	458	-91,1	39
Türk Lirası	64	4.658	4.347	-6,7	4.923
Yurt Dışı Kişiler	-75	3.886	330	-91,5	305
Krediler	-681	-14.550	-8.228	-43,5	-7.622
Net Varlık Edinimi	105	525	92	-82,5	359
Net Yükümlülük Oluşumu	786	15.075	8.320	-44,8	7.981
Bankacılık Sektörü	125	5.450	-2.210	-	-2.356
Bankacılık Dışı Özel Sektörler	669	10.356	11.415	10,2	11.677
Ticari Krediler	-17	-1.257	-2.212	76,0	-3.903
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	0	-259	4	-	1
Rezerv Varlıklar (net)	-788	-5.184	7.779	-	1.132
Net Hata ve Noksan	2.725	11.655	9.631	-17,4	7.298

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem - Bölüm Müdürü
izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu - Müdür Yardımcısı
hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlker Şahin - Uzman
ilker.sahin@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman
eren.demir@isbank.com.tr

Dr. Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman
kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.
gamze.can@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.